

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖS**

PAŽYMA

**DĖL ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. IX-884 21 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XIIP-5200, ELEKTROS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. VIII-1881 15, 16, 17,
21-1, 22 IR 74 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-5201 IR
ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. XI-1375 1, 2, 3, 5, 11, 13, 16,
18, 20, 20-1, 21, 22, 23, 26, 29, 49, 50, 55, 56, 57, 63 STRAIPSNIŲ IR DVYLIKTOJO SKIRSNIO
PAVADINIMO PAKEITIMO, ĮSTATYMO PAPILDYMO 15-1 STRAIPSNIU IR 54 STRAIPSNIO
PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIP-5202 (TAP-21-860)
(21-24100(2))**

2021-07-20 Nr. NV-1702

Vilnius

Projekto teikėjas – Energetikos ministerija

Projekto tikslas – pateikti Vyriausybės išvadą dėl Energetikos įstatymo Nr. IX-884 21 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-5200, Elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 15, 16, 17, 211, 22 ir 74 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-5201 ir Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 1, 2, 3, 5, 11, 13, 16, 18, 20, 201, 21, 22, 23, 26, 29, 49, 50, 55, 56, 57, 63 straipsnių ir dvyliktojo skirsnio pavadinimo pakeitimo, Įstatymo papildymo 151 straipsniu ir 54 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projekto Nr. XIIP-5202“ projektų.

Dabartinė situacija:

Teikiama Vyriausybės išvada Energetikos įstatymo Nr. IX-884 21 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-5200, Elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 15, 16, 17, 211, 22 ir 74 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-5201 ir Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 1, 2, 3, 5, 11, 13, 16, 18, 20, 201, 21, 22, 23, 26, 29, 49, 50, 55, 56, 57, 63 straipsnių ir dvyliktojo skirsnio pavadinimo pakeitimo, Įstatymo papildymo 151 straipsniu ir 54 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projekto Nr. XIIP-5202“ projektų (toliau kartu – įstatymų projektai).

Įstatymų projektai parengti siekiant:

- įgyvendinti dalį 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti AIE (toliau – Direktyva) nuostatų, kuriomis siekiama numatyti įstaigą, į kurią galima būtų kreiptis visais klausimais, susijusiais su AI panaudojimu elektros energijos gamybai, ir gauti informaciją apie veiklos galimybes, reikiamus gauti valstybinių institucijų dokumentus, leidimų išdavimo procedūras, galimybes gauti paramą AI naudojančių elektrinių įrengimui;
- įstatyminiu lygmeniu įtvirtinti AIE plėtros tikslus, elektros energiją gaminančių vartotojų ir gamintojų, gaminančių elektros energiją savo reikmėms ir ūkio poreikiams, plėtros vertinimo atsakomybę;
- nustatyti elektros tinklų plėtros, būtinos siekiant prijungti elektrines jūrinėje teritorijoje, sąlygas;
- įstatyminiu lygmeniu reglamentuoti sąlygas elektros energiją parduodant pagal dvišales sutartis;
- įpareigoti gamintojus prisiimti atsakomybę už nepagamintą elektros energijos kiekį;
- investuotojams suteikti aiškumo dėl elektrinių plėtros ir užtikrinti, kad elektrinės veiktų rinkos sąlygomis;
- įtvirtinti naują rūšį leidimų – leidimą modernizuoti elektrinę ar elektros energijos gamybos įrenginį;
- nustatyti išimtis dėl leidimo plėtoti išdavimo;
- nustatyti išimtis dėl VIAP mokėjimo vartotojams, elektros energiją gaunantiems pagal atsinaujinančių išteklių elektros energijos pirkimo–pardavimo sutartis;
- atlikti kitus pakeitimus ir papildyti įstatymų nuostatas, siekiant užtikrinti, kad AIE plėtra bus vykdoma vadovaujantis patvirtintais ir galiojančiais ES teisės aktais, taip pat bus užtikrintas visų atsakingų valstybės institucijų ir savivaldybių įsitraukimas į AIE plėtrą.

Projekto esmė:

Siūloma iš esmės pritarti įstatymų projektams, tačiau pasiūlyti Seimui juos tobulinti pagal nutarimo projekte pateiktas pastabas ir pasiūlymus. Svarbiausi siūlymai:

1. siūloma didinti Lietuvos ambiciją elektros energetikos sektoriuje ir numatyti, kad Lietuva sieks iki 50 procentų padidinti elektros energijos, pagamintos iš AI dalį, palyginti su šalies bendruoju galutiniu elektros energijos suvartojimu;
2. papildyti AIEĮ projektą ir numatyti, kad Lietuvos jūrinėje teritorijoje vystomų AI elektrinių plėtotojai įrengia, eksploatuoja ir nuosavybės teise valdo infrastruktūrą, reikalingą AI elektrinių prijungimui prie elektros perdavimo tinklų nuo šių elektrinių iki elektros tinklų operatoriaus nurodyto prijungimo taško ir atsakomybės ribų transformatorių pastotėje sausumoje, ir padengia sausumos transformatorių pastotės plėtos, reikalingos šioms elektrinėms prijungti, sąnaudas;
3. nustatyti, kad, Lietuvos jūrinėje teritorijoje statydami AI elektrines, jų plėtotojai negali rinktis kito elektrinės prijungimo taško, nei nurodo elektros tinklų operatorius;
4. numatyti, kad konkurso laimėtojai (plėtotojai) be atskiro žemės sklypo savininko sutikimo turi teisę projektuoti, tiesti, prižiūrėti bei naudoti Lietuvos jūrinėje teritorijoje plėtojamų AI elektrinių prijungimui reikalingus elektros tinklus tinklų operatoriams įstatymu ir (arba) administraciniu aktu nustatyto servituto ribose;
5. padidinti gaminančių vartotojų ir asmenų, siekiančių tapti gaminančiais vartotojais, AI elektrinių įrengtąją suminę galią iki 1 GW ir nediferencijuoti šios galios buitiniams ir nebutiniams vartotojams;
6. nustatyti, kad AIEĮ projekto 15 straipsnyje išdėstyto Įstatymo 22 straipsnyje numatytus konkursus organizuoja ir konkursų laimėtojams leidimus išduoda, sustabdo jų galiojimą, panaikina galiojimo sustabdymą, panaikina leidimų galiojimą ir leidimais reguliuojamą veiklą prižiūri Valstybinė energetikos reguliavimo taryba (toliau – Taryba);
7. atsisakyti nuostatos, kad konkurso laimėtoju 15 metų laikotarpiu išmokant VIAP lėšas būtų atsižvelgiama į Tarybos nustatomą didžiausią galimą sandorio kainą;
8. užtikrinti galimybę plėtojimo konkursuose dalyvauti kitų valstybių narių fiziniams ir (ar) juridiniams asmenims ir (ar) kitoms organizacijoms ar jų padaliniams;
9. nustatyti, kad asmuo atitinka konkurso sąlygas, kai gavęs neteisėtą ir nesuderintą su vidaus rinka paramą ją yra grąžinęs arba yra suderinęs tokios paramos grąžinimo grafiką;
10. siekiant nustatyti plėtojams patrauklią didžiausią galimą sandorio kainą, dėl kurios jie konkuruotų, į didžiausios sandorio kainos skaičiavimą būtina įtraukti ir plėtotėjo sąnaudas, patirtas prijungiant AI elektrinę;
11. siūlytina numatyti, kad tuo atveju, kai konkurso dalyviai pasiūlo vienodą sandorio kainą ir siūlomos statyti elektrinės įrengtąją galią, laimėtoju pripažįstamas tas asmuo, kuris įsipareigoja greičiausiai pastatyti elektrinę ir užtikrina, kad šis terminas būtų ne ilgesnis negu 6 metai nuo leidimo plėtrai ir eksploatacijai išdavimo dienos;
12. palikti reikalavimą savivaldybėms su Vyriausybės įgaliota institucija derinti savivaldybių AIE naudojimo plėtos veiksmų planus visa apimtimi;
13. atlikti kitus įstatymų projektų patikslinimus, atsižvelgiant į AIE aktualijas, numatomus Direktyvų nuostatų įsigaliojimo terminus ir kt.

Derinimas – nutarimo projektas teiktas derinti visoms suinteresuotoms institucijoms, pastabų aptarimui surengtas tarpinstitucinis pasitarimas, dėl pastabų, į kurias neatsižvelgta, parengta derinimo pažyma.

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė nutarimo projektui pateikė esminių pastabų, pagal kurias siūlytina tikslinti nutarimo projektą, arba suderinti pastabas darbo tvarka.

Dalykinio vertinimo išvada:

Siūlytina projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime.